

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ภาวะความเปลี่ยนแปลงระดับโลกที่สำคัญแห่งศตวรรษที่ 21 เช่น พัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศ ภาวะโลกร้อน การเปลี่ยนแปลงของงาน การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากร ความเสี่ยง และความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นในระดับบุคคล (Jerald, 2009, Trilling & Fadel, 2009) ได้ส่งผลให้มนุษย์ต้องมีความรู้ และทักษะที่ต่างไปจากศตวรรษที่ผ่านมาเพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะชีวิต (life skills) และการแก้ปัญหา ซึ่งมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าสาระความรู้หลัก (core subjects) ซึ่งตามนิยามของทักษะชีวิตที่กำหนดไว้โดยองค์การอนามัยโลกคือ ความสามารถในการปรับตัวและมีพฤติกรรมที่เหมาะสมทำให้บุคคลสามารถจัดการกับความต้องการและความท้าทายในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (World Health Organization, WHO, 1997) ในการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิตให้มีประสิทธิผลนั้นจำเป็นต้องมีการประยุกต์กิจกรรมให้เฉพาะเจาะจงกับพฤติกรรมสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นอย่างเฉพาะเจาะจง สำหรับประเทศไทยได้กำหนดให้ทักษะชีวิต และความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีนโยบายการศึกษาที่ชี้ทางการปฏิบัติถึงความในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545 หมวด 4 มาตรา 22-30 ที่ระบุให้สถานศึกษาต้องจัดการศึกษาโดยยึดหลักให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนตามศักยภาพ และมีการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้งสาระความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การบูรณาการสาระความรู้ คุณธรรม และค่านิยมในทุกวิชา พร้อมจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน แหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต โดยมีกลไกสำคัญคือ การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ตลอดจนมีการประสานสัมพันธ์กับทุกฝ่ายในชุมชนเพื่อจัดการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายสำคัญคือ ผู้เรียนที่มีคุณภาพตามมาตรฐานของหลักสูตร คุณภาพของผู้เรียนที่ต้องเร่งพัฒนาให้พร้อมรับกับความเปลี่ยนแปลงโดยกระบวนการปฏิบัติที่ต้องใช้ทั้งความรู้และความสามารถที่หลากหลาย

แม้ว่านโยบายการศึกษาได้กำหนดคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะชีวิตและการแก้ปัญหา พร้อมทั้งได้กำหนดแนวปฏิบัติไว้อย่างชัดเจนดังกล่าวแล้ว แต่กลับพบคุณภาพของผู้เรียนในวัยเด็กและวัยรุ่น อายุ 10-15 ปี ซึ่งเป็นวัยที่กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้น มีพฤติกรรมเสี่ยงหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนในเขตชุมชนเมืองและปริมณฑล ทั้งนี้จากการสำรวจของหน่วยงานที่ทำหน้าที่เฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงของเยาวชนหลายแห่งพบจำนวนเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงสูง ดังนี้ เพศสัมพันธ์สูงแต่คุมกำเนิดต่ำ สูบบุหรี่ ดื่มสารเสพติด/บาราгу เล่นการพนัน ใช้ความรุนแรง กรรโชกทรัพย์ และเล่นเกมอินเทอร์เน็ต/เกมออนไลน์ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2556) การมีนิสัยบริโภคนิยม/ฟุ่มเฟือย และบริโภคแบบใจร้อนใจเร็ว (สถาบันรามจิตติ, 2549) อีกทั้งมีพฤติกรรมเสี่ยงจากความประมาทที่ชัดเจนคือ การขับซี้และซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์โดยไม่สวม

หมวกกันน็อก (โครงการศึกษาพฤติกรรมสวมหมวกกันน็อก, 2554) การขาดความอบอุ่นในครอบครัว ขาดแบบอย่างที่ดีในการประพฤติตน ที่ส่งผลต่อความก้าวร้าวไม่เคารพผู้ใหญ่ การใช้เวลากับการเล่น เกมทางสื่ออินเทอร์เน็ต (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ, 2558) และภาวะซึมเศร้า ที่มีจำนวนสูงขึ้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา (ศุภชัย ตู่กลาง และคณะ, 2555) นอกจากนี้ ผลการเปรียบเทียบสถิติระดับโลกด้านสังคมและสาธารณสุขยังสะท้อนถึงความรุนแรงของปัญหาการ พัฒนาคุณภาพชีวิต ความอยู่ดีกินดี ของประชาชนในประเทศที่เข้าขั้นวิกฤต เช่น พ.ศ. 2549 ติด อันดับ 5 ของโลกในการเผยแพร่เว็บไซต์ลามก พ.ศ. 2556 ติดอันดับ 5 ของโลกจากสถิติการดื่มสุรา ติดอันดับ 7 ของโลกเรื่องสามีทำร้ายภรรยา ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าส่วนหนึ่งของการใช้ความรุนแรงใน ครอบครัวมีสาเหตุจากการดื่มแอลกอฮอล์และการใช้สารเสพติด วัยรุ่นไทยมีอัตราการตั้งครรรภ์สูงสุดในทวีปเอเชีย และสูงเป็นอันดับ 2 ของโลกรองจากประเทศแอฟริกา (สมใจ รักษาศรี, 2556: 1) นอกจากนี้สถิติที่เปิดเผยโดยกระทรวงสาธารณสุข แสดงแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นของอัตราการคลอดบุตร ของวัยรุ่นที่อายุต่ำกว่า 20 ปี ใน พ.ศ. 2553 มีจำนวน 240 คน/วัน และพ.ศ. 2554 มีอัตราเพิ่มขึ้น เป็น 370 คน/วัน และพบว่าช่วงอายุของวัยรุ่นไทยที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกมีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ เป็น เหตุให้พบว่าในบรรดาวัยรุ่นที่มาคลอดบุตรมีอายุต่ำที่สุดเพียง 10 ปี

สำหรับภาวะวิกฤติด้านสุขภาพในจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่รู้จักกันทั่วประเทศว่าเป็น แหล่งอุตสาหกรรมและแหล่งที่อยู่อาศัยที่ปะปนกันระหว่างแรงงานไทยกับแรงงานต่างด้าว เนื่องจากมี ธุรกิจหลายอย่างที่จำเป็นต้องใช้แรงงานการผลิตจำนวนมาก เช่น โรงงานแปรรูปอาหารทะเล กิจการ เรือประมง เป็นต้น การขาดแคลนแรงงานไทยจึงต้องพึ่งพาแรงงานต่างด้าว เช่น เมียนมาร์ ลาว กัมพูชาที่เป็นผู้ชายและผู้หญิง ทำให้มีเด็กที่ติดตามพ่อแม่ซึ่งเป็นแรงงานเข้ามาสู่จังหวัดสมุทรสาคร เป็นจำนวนมาก ทั้งโดยถูกต้องตามกฎหมาย และโดยการลักลอบเข้าเมือง รวมทั้งเด็กที่เกิดใน ประเทศไทย และเด็กบางรายเป็นลูกครึ่งไทย-ต่างชาติด้วย ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยง ทั้งของเด็กและเยาวชนไทย และต่างด้าวในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร แม้จะมีการจัดระบบการศึกษา สำหรับเด็กต่างด้าว และมีองค์กรภาคประชาสังคมเข้ามาดำเนินการเพื่อสังคมในพื้นที่ แต่ความห่าง เห็นระหว่างสมาชิกในครอบครัวอันเป็นผลมาจากสภาพทางเศรษฐกิจบีบคั้นทำให้ได้รับการขัดเกลา ทางสังคมที่ไม่เหมาะสม ประกอบกับความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมทำให้คนในพื้นที่ ขาดความเป็นหนึ่งเดียว และขาดการเอาใจใส่ดูแลชุมชนและคนในท้องถิ่น ส่งผลให้ขาดการสอดส่อง ดูแลพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน ทั้งนี้บ่งชี้ได้จากผลการศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงในจังหวัด เช่น การศึกษาพฤติกรรมการสวมหมวกกันน็อกของเด็กและเยาวชนในจังหวัดสมุทรสาครช่วงเดือน พฤษภาคม 2554 โดยเก็บข้อมูลจากทั้ง 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอกระทุ่มแบน และอำเภอบ้านแพ้ว จำนวนกลุ่มตัวอย่างเด็กเยาวชนทั้งสิ้น 4,676 ตัวอย่าง แบ่งเป็นเด็กเยาวชน ซึ่งเป็นผู้ขับขี่ รถจักรยานยนต์ 2,013 ตัวอย่าง และเป็นผู้ซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์ 2,663 ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมของการเดินทางโดยรถจักรยานยนต์ของเยาวชนทั้งเป็นผู้ขับขี่และผู้ซ้อนท้ายที่สวมหมวก กันน็อกพบว่าเพียงร้อยละ 18 ร้อยละ 24.5 และร้อยละ 10.3 ตามลำดับ (โครงการวิจัยเพื่อศึกษา พฤติกรรมการสวมหมวกกันน็อกของเด็กเยาวชนจังหวัดสมุทรสาคร, 2554) นอกจากนี้ข้อมูลของศูนย์ อนามัยที่ 4 ราชบุรี ที่แสดงข้อมูลของ 8 จังหวัดในเครือข่ายบริการที่ 5 (พ.ศ. 2551-2555) ระบุว่า จังหวัดที่มีความเสี่ยงต่อการตั้งครรรภ์วัยรุ่นสูงสุด คือ จังหวัดสมุทรสาคร และจากรายงานของสำนัก อนามัยเจริญพันธุ์ พ.ศ. 2555 พบว่า จังหวัดสมุทรสาคร เป็น 1 ใน 4 อันดับแรกของประเทศ ที่มี อัตราการคลอดในวัยรุ่นอายุ 15 - 19 ปี มีสัดส่วนมากกว่า 75 คน ต่อประชากรกลุ่มเดียวกัน 1,000

คน และพบว่าเด็กนักเรียนอายุ 6-14 ปี ในอำเภอบ้านแพ้วเปิดเผยว่าเคยถูกกระทำความรุนแรงทางร่างกายร้อยละ 43.7 (จรรยาพร สุภาพ และกิติพงษ์ หาญเจริญ, 2547)

ความซับซ้อนของปัญหาเด็กและเยาวชนที่พบแสดงนัยว่า ครูในยุคปัจจุบันโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูที่ปฏิบัติงานในชุมชนเมืองและปริมณฑล ต้องทำงานแบบมีอาชีพมีความรอบรู้ทั้งเนื้อหาของศาสตร์การเรียนการสอน และวิธีจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับพลวัตของสังคมและเทคโนโลยี อีกทั้งเป็นครูที่รักวิชาชีพพร้อมที่จะเรียนรู้การพัฒนาตนเอง และพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ เพื่อปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลง และความสามารถในการแข่งขันได้กับโลกภายนอก (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2543, 1; Trilling & Fadel, 2009) ซึ่งความสามารถที่ซับซ้อนนี้ต้องมีการผสมผสานอย่างกลมกลืนระหว่างแรงจูงใจ ทักษะ การเรียนรู้เชิงบวก วัฒนธรรมและเงื่อนไขทางการจัดการ และการสนับสนุนปัจจัยพื้นฐาน การผสมผสานของปัจจัยเหล่านี้ช่วยเสริมพลังให้เกิดความยั่งยืนของการเรียนรู้และเป็นทิศทางการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Communities, PLCs) ดังข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาระดับสากลที่ยืนยันว่า

ประเทศที่ประสบความสำเร็จทางการศึกษา จะให้ความสำคัญเป็นอันดับหนึ่งกับการสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพครู และสื่อการสอนของครู มากสุดถึงร้อยละ 56 ของการสนับสนุนด้านต่างๆ และการพัฒนาวิชาชีพครูที่มีประสิทธิภาพนั้นเป็นการพัฒนาวิชาชีพแบบร่วมมือกันเรียนรู้ในงานจริงโดยเฉพาะงานหลักสูตรและการเรียนการสอน (Barber, Chijioke and Mourshed, 2010) นอกจากนี้การทำงานแบบเครือข่ายยังเป็นนวัตกรรมที่จะช่วยเกื้อหนุนให้ครูทำงานได้อย่างเป็นทีม มีเพื่อนร่วมคิดและคำปรึกษา สร้างความมั่นใจในการทำงานไม่รู้สึกลำบากใจ (Brown & Sheppard, 1995) ทำให้เกิดวัฒนธรรมความร่วมมือและเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Daling-Hammond & Bransford, 2005) การที่ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูได้ทำงานร่วมกันยังเป็นแนวทางพัฒนาความรู้ และการปฏิบัติที่ทันสมัย และทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง (Schleicher, 2015) นอกจากนี้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างนักวิชาการที่ชำนาญทางทฤษฎี กับครูซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญจากการปฏิบัติ จะเป็นกลุ่มความร่วมมือที่เสริมพลังการพัฒนาทักษะชีวิตให้เด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยงในโรงเรียน

ความร่วมมือในการทำงานของคณะผู้วิจัยในฐานะคณาจารย์ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สอนสุนันทา ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีพันธกิจในการผลิต และพัฒนาคุณภาพบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน นักศึกษา และผู้สนใจในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ซึ่งมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางการวิจัยตามสาระการเรียนรู้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านจิตวิทยาการศึกษา ที่จะสามารถเป็นพี่เลี้ยงหรือที่ปรึกษาทางวิชาการได้ และการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อสภาวะความต้องการฝึกฝนทักษะชีวิตให้กับผู้เรียนกลุ่มเสี่ยงในโรงเรียนซึ่งการปฏิบัติงานดังกล่าวนอกจากจะเกิดเป็นองค์ความรู้ด้านการพัฒนาทักษะชีวิตระหว่างการปฏิบัติงานร่วมกับครูผู้สอนในโรงเรียนแล้วยังเป็นการปฏิบัติงานที่ตอบสนองนโยบายคณะครุศาสตร์ในการปฏิบัติงานตามข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏสอนสุนันทากับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ระหว่าง พ.ศ. 2558 - พ.ศ. 2562 อีกทั้งยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนในสังกัด ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา กลยุทธ์ที่ 1 ข้อ 1.4 ส่งเสริมให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครูในพื้นที่ทั้งในโรงเรียนเดียวกัน ระหว่างโรงเรียน หรืออื่นๆ และในองค์กรสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกหน่วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558) แต่

การทำงานรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อน ประกอบด้วยองค์ประกอบหลายมุมแต่ที่สำคัญ ได้แก่ จุดเน้นการเรียนรู้ มีวัฒนธรรมร่วมมือกันเพื่อเรียนรู้ของทุกคน ทุกฝ่ายร่วมกันตั้งคำถามต่อวิธีการที่ดี และตั้งคำถามต่อสภาพปัจจุบัน เน้นการลงมือทำ มุ่งพัฒนาต่อเนื่อง และเน้นที่ผลที่เกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ (วิจารณ์ พานิช, 2555) ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการศึกษาถึงรูปแบบของการพัฒนาการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูที่เหมาะสมกับพื้นที่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สองประการคือ

1. เพื่อพัฒนารูปแบบของการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
2. เพื่อประเมินผลรูปแบบของการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรการวิจัยมี 3 กลุ่มตามระยะการดำเนินการวิจัย ซึ่งแบ่งเป็นสองระยะ

1.1 ระยะพัฒนารูปแบบการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพตามสมมติฐานประชากร ประกอบด้วย เอกสาร ตำรา และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เผยแพร่ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โรงเรียนกรณีศึกษา 1 แห่ง และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการบริหาร และการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู

1.2 ระยะประเมินผลรูปแบบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในบริบทจริง ประชากรคือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 22 โรงเรียน

2. ขอบเขตด้านสถานที่

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

3. ขอบเขตด้านตัวแปรการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบของการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เพื่อวิจัยและพัฒนาเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียน

3.2 ตัวแปรตาม คือ ผลของการใช้รูปแบบการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เพื่อวิจัยและพัฒนาเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียน ได้แก่ ความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ความรู้ด้านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู และทักษะชีวิตของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง การรวมกลุ่มครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการพัฒนาผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครที่

เข้าร่วมโครงการ เพื่อการบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาร่วมกันคือ สร้างและเสริมทักษะชีวิตให้กับนักเรียนด้วยวิธีดำเนินการตามแบบแผนของวิธีวิจัยและพัฒนา ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดให้มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ โครงสร้างของสมาชิกที่มีบทบาทชัดเจน เป้าหมาย/วิสัยทัศน์ การร่วมเรียนรู้วิธีปฏิบัติงาน (พัฒนานวัตกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต) การแบ่งปันภาวะผู้นำ ความสัมพันธ์ระหว่างกัน และการจัดปัจจัย หรือระบบสนับสนุนกิจกรรม

2. ผลของรูปแบบการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง ผลการทดลองใช้รูปแบบตามสมมุติฐานกับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำแนกเป็นผลผลิต (output) และผลลัพธ์ (outcome) ดังนี้

2.1 ผลผลิต ได้แก่ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูที่มีโครงสร้างของสมาชิกชัดเจน และมีลักษณะสำคัญตามองค์ประกอบสำคัญของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ประเมินจากการสำรวจความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้วยแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้น

2.2 ผลลัพธ์ ได้แก่ (1) ทักษะชีวิตของผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ วิเคราะห์ได้จากรายงานผลการใช้นวัตกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต และผลการทดสอบทักษะชีวิตที่ใช้แบบทดสอบพัฒนาขึ้นในโครงการ และ (2) นวัตกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย ผ่านทางการจัดการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ และกิจกรรม/โครงการพัฒนาผู้เรียน

3. นวัตกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต หมายถึง รูปแบบของกิจกรรมการเรียนรู้ และสื่อที่จัดขึ้นเพื่อกิจกรรมการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ และกิจกรรม/โครงการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้เรียน ตามความต้องการที่จำเป็น (needs) ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย และมีขอบเขตของเวลาในการจัดกิจกรรม พร้อมกับการสังเกตผล 1 ภาคเรียน

4. ทักษะชีวิต หมายถึง คุณภาพของผู้เรียนซึ่งเกิดจากนวัตกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตที่โรงเรียนกลุ่มเป้าหมายการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูจัดให้กับผู้เรียน มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ (1) การตระหนักรู้ เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น และรับผิดชอบต่อสังคม (2) การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ไขปัญหา และสร้างสรรค์ (3) การจัดการกับอารมณ์ และความเครียด และ (4) การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นและการสื่อสาร วัดได้จากการประเมินตามสภาพจริงขณะเรียนรู้ และจากแบบวัดทักษะชีวิตที่กำหนดขึ้น

4.1 การตระหนักรู้ เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น และรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง (1) การรู้ความถนัด ความสามารถ จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง ยอมรับในคุณค่า และภาคภูมิใจในตนเอง และมีจุดหมายในชีวิต (2) เห็นใจผู้อื่น เข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล (3) รู้ว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และต้องรับผิดชอบต่อสังคม

4.2 การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ไขปัญหา และสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการคิด (1) แยกแยะข้อมูลข่าวสาร ปัญหา และสถานการณ์รอบตัว (2) ประเมินสถานการณ์รอบตัวด้วยหลักเหตุผลและข้อมูลที่ต้องการ (3) ระบุปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือก และตัดสินใจในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ และ (4) คิดเชิงบวก กว้างขวาง ไม่ติดอย่างในกรอบ

4.3 การจัดการกับอารมณ์ และความเครียด หมายถึง (1) ความเข้าใจ/รู้เท่าทันภาวะอารมณ์ของตนและผู้อื่น (2) เชื่อมโยงภาวะอารมณ์กับพฤติกรรมที่แสดงออกได้ (3) ระบุวิธีการจัดการกับอารมณ์ด้วยการควบคุม ผ่อนคลาย หลีกเลี่ยง และปรับเปลี่ยน พฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอารมณ์ที่ไม่พึงประสงค์ไปในทางที่ดีได้

4.4 การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นและการสื่อสาร หมายถึง (1) รับรู้และเข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึก และความต้องการของผู้อื่น (2) ใช้ภาษาพูดสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง และ (3) ภาษากายในการวางตัวได้ถูกต้องเหมาะสม ท่ามกลางสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อสร้าง สัมพันธภาพที่ดี สร้างความร่วมมือ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ประโยชน์อันพึงมีต่อวงวิชาการจากการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

1. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แบบอย่างของนวัตกรรมพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียน
2. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ คณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ ของมหาวิทยาลัย ได้รับองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในระดับสถานศึกษาเพื่อพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้
3. วงวิชาการเกิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในระดับสถานศึกษา ที่จะสามารถขยายผลสู่สถานศึกษาพื้นที่อื่นๆ และพร้อมขยายผลสู่ระดับกลุ่มเครือข่าย และระดับชาติ